

Jaak Johanson
Vanalinna
muusikamajas

► Vanalinna muusikamaja (Uus 16) ootab novembri ja detsembri laupäevadel taas kammermuusika tasuta kontsertidele. 17. novembril kell 17 esineb Alina Sakalousskaya mandoliinil ja Marju Riisikamp orelil ja klavessinil, 8. detsembril kell 17 sarja «Maailm ja mõnda» raames Krista Citra Joonas bambusflöödil, laulab Jaak Johanson. 15. detsembril kell 19 esineb ansamel Una corda ja 22. detsembril kell 17 on kavas kontsert Scivias/Tunne oma radu.

Ekspert räägib
ohtlikest ainetest
igapäevaelus

► Keskraamatukogu (Estonia pst 8) kutsub 20. novembril kell 17.30 loengusse ja kell 18.15 töötuppa, mis tutvustavad tarbetooteid leiduvaid ohtlike aineid ning õpetavad valmistama käepärastest vahenditest ohutuid puhastusvahendeid. Kaasa tuleks võtta tühi ja puhas 200 ml purk koos kaanega. Loengu ning töötoa viib läbi Balti Keskkonnafoorumi keskkonnaekspert Kai Klein (pildil). Tasuta üritusel osalemiseks peaks helistama tel 616 4012. Teemaõhtu on osa 17.-25. novembrini tähistatavast üle-euroopalisest jäätmetekke vähendamise nädalast. Keskraamatukogus on samal ajal vaatamiseks ka installatsioon meres leiduvast plastprügist.

Eesti saab kuuenda rahvusparki

► Riigikogus läks kolmandale lugemisele seaduseelnõu, mis muudab senist looduskaitseadust ning loob Alutaguse rahvusparki. Eelnõu järgi hakkavad sinna kuuluma Puhatu, Agusalu, Muraka ja Selisoo looduskaitseala ning Kurtna, Smolitsa, Jõuga, Struuga ja Mäetaguse maastikukaitseala, Narva jõe ülemjooksu hoiuala ning lisaks parkmetsa kaitseala. Kogu territoorium on juba riikliku kaitse all. Loodav rahvuspark hõlmab 42 627 ha riigi- ja 910 ha eramaad.

IGOR GRÄZIN: Tervisekindlustus

• «Ütlesin juba enne pronksiööd, et integratsiooni idee on venelaste jaoks alandav – venelasi ei tohi jõ

► «Tsiiviliseeritud ühiskonna aluseks on solidaarsus,» kritiseerib reformierakondlane Igor Gräzin omaenda erakonna juhi Kaja Kallase ideed kaotada sotsiaalmaks. «Minu arust pole see võimalik. Ja on vale, et meil ei kindlustata prillide ostmist ja hammaste ravi, see tuleks samuti sisse viia.»

Boris Tuch
boris.tuch@tallinnlv.ee

Õigusteaduste doktor ja poliitik Igor Gräzin on olnud mitmekordne riigikogu liige Reformierakonna ridades, Gorbatšovi perestroika ajal oli ta NSV Liidu rahvasaadik. Pealinnaga jagab Gräzin oma mõtteid europarlamendist ja ka Jüri Ratast.

Te olete europarlamendi saadik, kuid ise euroskeptik. Kuidas saab esimest teisega kombineerida?

Väga lihtsalt. Euroskeptisim on mõtteviis. Euroskeptikud ei ole Euroopa Liidu vastased, me lihtsalt ei usu sellesse. Iga tõeline eurooplane näeb oma hinges europarlamendi ja Euroopa Liitu kui ajalooliselt mõeldavat nähtust. Euroopa ajaloos on olnud mitmeid liite ning nad kõik on tulnud ja läinud. Mingi aeg pidi euroliit tekkima, ning tekkiski. Täna selleks päevaks on see aga end ammandanud. EL laguneb iseendast, selleks pole isegi vaja midagi teha. See on juba hakanud järk-järgult lagunema. Küsimus on selles, mis tuleb pärast EL-i. Seda küsimust tuleb mõningal määral arutada ning käsitleda ka praeguses europarlamendis. Varsti toimuvad järjekordsed europarlamendi valimised. Ma arvan, et selle järgmises koosseisus ei ole enam neid fraktsioone ning konfiguratsioone nagu praegu. Tulevad mingid teised jõud. Samamoodi nagu NSV Liidu Ülemnõukokku ja Rahvasaadikute Kongressi ei tulnud keegi NSVL-i hävitama, kuid kõik võtsid sellest osa.

Mis tuleb selle asemele?

Seda on keeruline ennustada. Omal ajal üritasid kommunistid tulevikku ennustada ning see lõppes halvasti. Ainus, mida praegu öelda võib, on see, et praegused parteid – sotsiaaldemokraadid, liberaalid, konservatiivid – ei moodusta enam kogu europarlamendi koosseisu. Tekib tõeline segu ehk rosolje väga paljudest koostisosadest. Alustades tõelistest fašistidest anarhistideni välja. Selles pole aga midagi üllatavat, kuna lõppude lõpuks pole enam ka seda Euroopat, mis kujunes välja 17. sajandil.

Tänapäeva Euroopas ei ole fašistlikke parteisid, küll aga ultrakonservatiivseid,

radikaalselt natsionaalsotsialistlikke parteisid jne.

Euroskeptikuna – sama meelsust jagan ma juba ligikaudu kaksikümne aastat – olen olnud sunnitud kokku puutama väga veidrate inimestega. Olgu nendeks anarhistid, veganid või isegi viikingite vastasid ellu tagasi tuua soovivad inimesed. Kunagi ei tea, kellega tulevikus veel kokku puutuda võiks.

Angela Merkel teatas oma tagasiastumisest erakonna esimehe ning seejärel töönaoliselt ka Saksa liidukantsleri kohalt. Kuidas mõjutab see EL-i ja ka Eestit?

Paljude Euroopa Liidu tehtud vigade hulgas (immigrandid jms) on üheks suuremaks ühise eurovaluuta sisseviimine. Just seetõttu on Itaalia tõsised majandusprobleemid, just seetõttu lahkus EL-ist oma valuuta säilitanud Suurbritannia. Kuid jätame selle praegu kõrvale.

Kujutage ette autot, mille rool püsib alati otse. Selline auto sõidab ilmingimata mingile takistusele otsa ning satub õnnetusse. Just nii toimub ka euroliiduga. See on EL-i põhimure. Rooli ei saanud keerata ning ühe inimese – Angela Merkeli – viga ühes riigis tõi kaasa õnnetuse kõigile. Tekkis doominoefekt. Ungari ja Višegradi rühma riikide proteste immigratsiooni kvootide teemal ei võetud kuulda. Kui aga igal riigil oleks võimalus seda probleemi mõningal määral oma moodsa lahendada, oleks olukord parem. Praegu aga rooli keerata ei saa ning üks Merkeli viga tõi kaasa lagunemise. Ma ei tea, kes tuleb tema asemele, aga tähtis on, et oleks võimalik rooli keerata.

Kas europarlamendis on kõrge poliitiline kultuur?

Ei ole. Selle tase on palju madalam võrreldes NSVL Ülemnõukoguga või Rahvasaadikute Kongressiga Gorbatšovi ajal. Europarlamendis pole vaja üksiteisega arvestada. Kui 700 inimest arutavad mingit küsimust, ei otsusta nad koos mitte midagi. 500-liikmelises Ülemnõukogus aga tuli alati milleski kokku leppida. Ka siin Toompeal tuleb poliitiliste oponentidega suhelda, tahad sa seda või mitte. Helme peab rääkima Ossinovskiga ning nad kumbki ei saa sellest mööda minna. Europarlamendis pole sellist probleemi, kuna

mida iganes sa ei ütleks, keegi nagunii ei kuule sind.

Kui poliitiline kultuur seisneb põhiliselt võimes kuulata ja kokkuleppeid teha, siis europarlamendis pole mitte mingisugust vajadust kuulata ega kokku leppida. Mingil määral võivad kokkulepped olla tehtud komisjonide, komiteede või parlamendifraktsioonide tasemel. Seal aga arutatakse asju, millel pole mingit tähtsust. Näiteks kas võime kasutada ühekordseid plastkähvleid, taldrikuid ja topse. See on keskpärase ametniku tase. Sellegipoolest toimub selle ümber palju diskussioone. Võib-olla on seal isegi kultuur olemas, kuid poliitikat kindlasti pole.

Aga meil? Kui üks poliitik ütleb teise kohta, et ta pole piisavalt patrioot või on Kremli agent?

Seda nimetaksin ma halvaks kasvatusseks. Kes aga näitab oma head kasvatust ning kohtleb kõiki kuulajaid hoole ja tähelepanuga, on Jüri Ratas. Kui talle helistada, ei pane ta kunagi toru ära, vaid kuulab sind tähelepanelikult. Ta peab peaaegu kõigi oma tuttavate sünnipäevad meeles. Võib-olla tuleb selle eest tänada teda kasvatanud Rein Ratast.

«30 aastaga peaks ju eesti keele selgeks saama.»

Praegu on meil palju majandusega seotud probleeme. Kas 2008. aasta majanduskriisi tagajärjed on ületatud või on neid veel tunda?

Arvan, et oleme praegu uue kriisi eel. Seda on näha arvukatest parameetritest. Meil on peaaegu täielik tööohive, töötust sama hästi kui polegi. Palgad kasvavad, aga kasvavad ka hinnad, seega reaalselt sissetulekud ei suurene. Vaadake, kui palju on ümberringi uusi ehitusplatse ja kraanasid – ehituses kaasatakse üha uusi investoreid, majandus on ülekuumenenud. Toimub just see, mida oleksime võinud vältida oma valuuta säilitamise korral. Saaksime tõsta laenu hinnad, et pankadest raha saamine ei näiks nii odav nagu praegu, kuna hetkel on laenu ülimalt odavad. Vaadake, kui kerge on noortel praegu uusi kortereid osta. Kusjuures paljud 5-10 aastat tagasi ehitatud kor-

terid seisavad tühjana, kuna neid ka ei üüri keegi, sest igaüks tahab saada uhiuut elamispinna. Kui kõik jätkub samal viisil, siis lõpeb see väga halvasti – kõik neile odavatenä tunduvad laene võtnud satuvad võlgadesse. Pole millegagi maksta, kuna uut raha enam ei tule juurde.

Nn kiiralaene väljastavad ettevõtted võtavad vastupidiselt väga suuri intresse.

Võtavadki, kuna on kindlad, et saavad laenu tagasi. Keegi ei anna ju laenu niisama, et pärast raha korstnasse kirjutada. Praegu pöörleb Euroopas pöörane hulk raha. Lõpeb see aga alati kurvalt.

Eestis hoiatavad erakonnad, et peame valmistuma karmideks aegadeks. Kindlasti need ajad tulevad, kuid me ei tea, millised need täpselt on või kuidas tavalisel tarbijal õnnestub need üle elada. Aga kuidagi tuleb ju üle elada! See tähendab, et reaalse sissetulek hakkab langema. Kuna me oleme aga eurotsoonis, pole meil manööverdamisvõimalust ega vahendeid neid tagajärgi kergendada. Kui laenata raha mitte 4% intressiga, vaid pigem 20%, siis mõtlete enne mitu korda, kas ikka taotleda laenu või mitte.

Väga suureks probleemiks on loll Euroopa raha, mis on väga kergesti kättesaadav. Keegi ei mõtle, kuhu seda investeerida. Näiteks võib tuua Rail Balticu, mida pole kellelegi vaja, kuid juhul kui Euroopa Liit investeerib 80%, siis meil öeldakse: «Okei, võtame raha, ehitame valmis ja siis vaatame, mis toimuma hakkab!»

Kriisi elavad üle vastutusvõimelised ettevõtjad ja töötajad, kes mõistavad, et praegu pole vaja kulutada, vaid pigem mustadeks päevadeks säästa. Viie aasta pärast, kui kõik ülejäänud piinlevad võlgade tagasimaksimisega, on säästlikel inimestel kõik korras. Seega on minu nõu järgmine: minimaalselt võlgu ja Prostokvašino valem järgimine – millegi vajaliku ostmiseks tuleb eelnevalt midagi ebavajalikku müüa. Praegu aga ootatakse üha rohkem ebavajalikku.

Kaja Kallas on teinud ettepaneku sotsiaalmaks ära kaotada ehk minna täielikult üle erakindlustusele. Kas meie tingimustes on elu ilma solidaarse kindlustuseta võimalik? Kui palju inimesi saab siis ligipääsu meditsiinile?

Minu arvates pole see võimalik. Tsiiviliseeritud ühiskonna aluseks on solidaarsus. Kui praegu tuleks mingi maks kaotada, siis peaks seda tege- ma tulumaksuga. Esiteks tuleks maksustada tööjõudu ehk seda, mis lisaväärtust loob. Teiseks kinnisvara. Ja lisaks tarbi-

mist ehk reaalseid asju, inimesed ostavad.

Meil on aga teine probleem – sotsiaalmaksu jagatakse võrdsetl töötaja ja tööandjale. Solidaarsuse printsiip on kindlasti õige. Viga on les, et solidaarsuse tingim kindlustatakse midagi, pole vaja kindlustada. Ja tupidisel – on vale, et m kindlustata prillide ostm hammaste ravi, see tulek muti sisse viia. See on v töötaja ei näe sotsiaaln suurst. Ta küll saab palk ei pööra tähelepanu selle kolmandik tema palgast mujale. Sellegipoolest on tadeks päevadeks sääst ja nõrkade aitamine en mõistetav.

Inimene on olemuselt liigemeelne. Kas kõik halvavad tegema erakindlustusse maks ära kaotada?

Kõik ei hakka. Hakk kohe kulutama. Muidugi kogu teenitud raha and mesele – kuid kas ta h vastutusrikkalt käituma? teks Ameerika Ühendrii kus iga osariigi seadusa se sätestab osariik ise, on nes neist sätestatud kord, puhul osa töötaja sissetu hoiustatakse eraldi arvel vel. See on küll tema raha valitsus jälgib, millele isi kulutab. Sa ei saa selle lal osta maasturit, kuid saac tada ravile, trennidele saalis, puhkuse reisile.

Sotsiaalkindlustuse leem seisneb selles, et se seks on kaks üksteisega olus olevat põhimõtet. Kapitalistlik põhimõte, r leb, et kui raha pole, ei mitte midagi. Sind ei c rita jne. See on turupõ te. Kuid on ka teine põ – igaihel, kes ta ka ei ol õigus elule. See on klass kommunistlik, sotsialist himõte. Kuidas neid ka bitada? Kuidas neid ühe Ameerikas nägin arsti v tul kahte patsienti. Ük oli rikas vanaema, kes t ga ravima, kuna valud nud tal golfi mängida. T 25-aastane terasetööstu metav noormees, kellel muti seljavalud ning ta nud nende tõttu töötad sel juhul eelistada? V tegi kogu elu jooksul k tusmaksid ning tal ole selleks õigus. Kuid noc on samuti vaja terveks s ta saaks enda ja oma p hoolt kanda.

Seega sotsiaalmaks (lik, kuid seda tuleb võr jagada töötaja ja tööar hel, ning töötaja tasu peaks olema riigi poolt litav, et inimene ei kulut ke uuele maasturile.